Arkusz ćwiczeniowy – opracowanie własne „Pierwsza Ławka". Układ, typy zadań i zasady oceniania wzorowane na egzaminie maturalnym CKE w Formule 2023.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

miejsce na naklejkę
albo imię, nazwisko i klasa

Próbny egzamin maturalny — Formuła 2023

HISTORIA

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza: PŁ-HIS-PR-2027·Z4 · zestaw 4 · matura 2027

DATA: .....

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci właściwy arkusz: historia, poziom rozszerzony, zestaw 4.
2. Jeżeli przekazano Ci niewłaściwy arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi.
3. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Termin egzaminu maturalnego z historii w 2027 r.: **18 maja 2027 r., godz. 9:00**.

Zakres: podstawa programowa kształcenia ogólnego – historia, zakres podstawowy i rozszerzony (Dz.U. 2024 poz. 1019, zał. nr 1), zgodnie z Informatorem o egzaminie maturalnym z historii od roku szkolnego 2025/2026.
Arkusz nie jest materiałem Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera **33 strony** (zadania 1–25) i kartę odpowiedzi na ostatniej stronie. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie arkusza oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem (na egzaminie próbnym – wpisz imię i nazwisko).
3. Symbol ▣ zamieszczony przy numerze zadania zamkniętego oznacza, że rozwiązanie tego zadania musisz przenieść na kartę odpowiedzi. Ocenie podlegają wyłącznie odpowiedzi zaznaczone na karcie odpowiedzi.
4. Odpowiedzi do zadań zamkniętych oznaczonych symbolem ▣ zaznacz na karcie odpowiedzi w części przeznaczonej dla zdającego: zamaluj pola do tego przeznaczone; błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.
5. Odpowiedzi do pozostałych zadań zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
6. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
7. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora. Tabelki są umieszczone na dole stron z zadaniami.
9. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
10. Możesz korzystać z lupy.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 1.

Zapoznaj się ze źródłami i wykonaj zadania.

Źródło 1. Relacja historyka greckiego o walce na lądzie

Grecy postanowili bronić przejścia przez wąwóz, uznawszy, że jest ono węższe od drogi wiodącej do Tesalii. W najwęższym miejscu, między stromą górą a morzem, mieściła się tylko jedna droga dla wozu. Tu barbarzyńcy nie mogli wykorzystać ani swej liczebności, ani jazdy. […]

Gdy Medowie[1] natarli, ponieśli ciężkie straty, a po nich ruszyli wyborowi wojownicy króla, zwani Nieśmiertelnymi. Ale i oni niczego nie wskórali, bo walczyli na wąskiej przestrzeni, mieli krótsze włócznie niż Hellenowie i nie mogli zrobić użytku ze swej przewagi liczebnej. Dopiero gdy pewien miejscowy człowiek wskazał królowi ścieżkę przez góry, Persowie obeszli obrońców od tyłu. Większość sprzymierzonych odeszła wtedy, a pozostali przy królu Leonidasie polegli.

[1] Medowie – lud irański podległy Persom; Grecy często nazywali tak wszystkich Persów.

Opracowanie na podstawie: Herodot, *Dzieje*, VII 175–176, 211–212, 222–225.

Źródło 2. Relacja historyka greckiego o walce na morzu

Temistokles przekonywał wodza floty: „Jeśli staniesz do bitwy w cieśninie, odniesiesz wiele korzyści. Walcząc na wąskim morzu niewieloma okrętami przeciw licznym, zwyciężymy, bo bitwa w ciasnym miejscu jest korzystna dla nas, a na otwartym morzu – dla nich. Ocalimy też wyspę, na której schroniły się nasze kobiety i dzieci. A jeśli odpłyniesz do Przesmyku[1], ściągniesz wroga na Peloponez”. […]

Gdy okręty barbarzyńców wpłynęły do cieśniny, nie mogły się rozwinąć w szyku ani przyjść sobie z pomocą; zderzały się ze sobą i łamały wiosła. Hellenowie walczyli w porządku i z rozwagą, a barbarzyńcy – bezładnie, dlatego ponieśli klęskę.

[1] Przesmyk – Przesmyk Koryncki łączący Peloponez z resztą Grecji.

Opracowanie na podstawie: Herodot, *Dzieje*, VIII 60, 86, 89.

Zadanie 1.1. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenia opisane w obu źródłach rozegrały się w okresie między

A. wybuchem wojny peloponeskiej a bitwą pod Cheroneą

B. bitwą pod Maratonem a wybuchem wojny peloponeskiej

C. reformami Klejstenesa a bitwą pod Maratonem

D. bitwą pod Cheroneą a śmiercią Aleksandra Macedońskiego

Zadanie 1.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy w obu opisanych bitwach Grecy zastosowali podobny sposób zniwelowania przewagi liczebnej Persów. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.1	1.2
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 2. (0–1)

Fragment dzieła historyka greckiego

Ateńczycy, objąwszy przywództwo za zgodą sprzymierzonych, którzy znienawidzili Pauzaniasza[1], ustalili, które państwa mają dostarczać pieniędzy na wojnę z barbarzyńcą, a które okrętów. Wtedy po raz pierwszy ustanowiono u Ateńczyków urząd hellenotamiów, którzy przyjmowali daninę – tak bowiem nazwano wpłaty pieniężne. Pierwsza danina wynosiła czterysta sześćdziesiąt talentów; skarbcem była wyspa Delos, a zgromadzenia związkowe odbywały się w tamtejszej świątyni. […]

Pierwszym sprzymierzonym miastem, które Ateńczycy wbrew umowie ujarzmili, był Naksos, który chciał wystąpić ze związku. […] Większość sprzymierzonych, nie chcąc brać udziału w wyprawach, wolała płacić pieniądze zamiast dostarczać okręty. Dzięki temu flota ateńska rosła z ich wkładów, a oni sami, gdy próbowali odpaść, byli nieprzygotowani i niedoświadczeni w wojnie.

[1] Pauzaniasz – wódz spartański, dowodzący wcześniej flotą sprzymierzonych Greków.

Opracowanie na podstawie: Tukidydes, *Wojna peloponeska*, I 96–99.

Rozstrzygnij, czy związek opisany w źródle zachował charakter sojuszu równorzędnych państw. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści źródła.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	2
	Maks. liczba pkt	1
	Uzyskana liczba pkt	

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 3.

Zapoznaj się ze źródłami i wykonaj zadania.

Źródło 1. Relacja władcy o własnych rządach

W szóstym i siódmym konsulacie, po wygaszeniu wojen domowych, gdy za powszechną zgodą stałem się panem wszystkich spraw, przekazałem rzeczpospolitą z mojej władzy pod rozporządzenie senatu i ludu rzymskiego. Za tę zasługę uchwałą senatu nazwano mnie Augustem, drzwi mego domu przyozdobiono publicznie wawrzynem, a w kurii Julijskiej umieszczono złotą tarczę z napisem, że senat i lud rzymski dają mi ją za męstwo, łaskawość, sprawiedliwość i pobożność. Od tego czasu przewyższałem wszystkich powagą, lecz nie miałem większej władzy niż inni, którzy byli moimi kolegami w poszczególnych urzędach.

Opracowanie na podstawie: *Czyny boskiego Augusta* (*Res gestae divi Augusti*), rozdz. 34.

Źródło 2. Ocena historyka rzymskiego

Gdy po śmierci Brutusa i Kasjusza nie było już wojska republiki, a stronnictwo Juliuszowe nie miało innego wodza niż Cezar [Oktawian], ten, porzuciwszy tytuł triumwira, występował jako konsul, zadowalając się – jak twierdził – władzą trybuna dla obrony ludu. Żołnierzy pozyskał darami, lud – rozdawnictwem zboża, wszystkich zaś – urokiem pokoju. Stopniowo wynosił się coraz wyżej i skupiał w swoich rękach uprawnienia senatu, urzędników i praw, nie napotykając oporu, bo najodważniejsi zginęli w bitwach lub w czasie proskrypcji[1], a pozostali z możnych, im gotowsi byli do niewoli, tym bardziej wzbogacali się i awansowali.

[1] proskrypcje – ogłaszane listy przeciwników politycznych skazanych na śmierć i utratę majątku.

Opracowanie na podstawie: Tacyt, *Roczniki*, I 2.

Zadanie 3.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy autorzy obu źródeł przedstawiają w ten sam sposób charakter władzy Oktawiana Augusta. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 3.2. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę ustroju państwa rzymskiego, którego twórcą był Oktawian August.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	3.1	3.2
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 4.

Zapoznaj się ze źródłami i wykonaj zadania.

Źródło 1. Relacja kronikarza działającego na dworze polskim

Patrząc na tę jego świetność, potęgę i bogactwo cesarz rzymski, zawołał w zdumieniu cały: O! na koronę cesarstwa mego, większe to jeszcze, co widzę, nad wieści sławą mi głoszone; po naradzeniu się zaś z dostojnikami swymi, wszem w obec dodał: Nie jestto rzecz godna, aby takiegoto męża osobliwego zwać pospołu z innymi urzędnikami zwierzchnimi, dukiem albo komesem[1], lecz chwalebnie raczej na tron królewski podniesionego, dyadematem uświetnić. I przy tych słowach, dyadem cesarski zdjąwszy z swej głowy, na głowę Bolesława w zakład przyjaźni go włożył, a za chorągiew tryumfalną, dał mu w upominku gwóźdź z krzyża Pańskiego wraz z włócznią Maurycego Ś-go […]. Takiém też w owym dniu zamiłowaniem wzajemném się zjednoczyli, iż cesarz zamianował go bratem i sprzymierzeńcem cesarstwa, a ludu rzymskiego przyjacielem i towarzyszem postanowił.

[1] duk, komes – książę, hrabia; tu: tytuły wysokich urzędników podległych cesarzowi.

Gall Anonim, *Kronika polska*, ks. I, rozdz. 6, przeł. Z. Komarnicki, Warszawa 1873 (fragment, pisownia oryginalna).

Źródło 2. Relacja kronikarza niemieckiego o skutkach decyzji cesarza

[…] niechaj Bóg wybaczy cesarzowi, że czyniąc trybutariusza[1] panem, wyniósł go tak wysoko, że ten, zapominając o tym, jak postępował jego rodzic, ośmielał się wciągać pomału w poddaństwo wyżej od niego stojących i nęcąc ich czczą przynętą znikomych pieniędzy doprowadzać ich do niewoli i utraty wolności.

[1] trybutariusz – władca płacący trybut (daninę), a więc zależny.

Kronika Thietmara, ks. V, rozdz. 10, przeł. M.Z. Jedlicki (fragment, pisownię uwspółcześniono).

Zadanie 4.1. (0–1)

Rozstrzygnij, który z kronikarzy – autor źródła 1. czy autor źródła 2. – negatywnie ocenił skutki decyzji cesarza dla pozycji Bolesława. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

Zadanie 4.2. (0–1)

Wyjaśnij, jakie znaczenie dla państwa Bolesława Chrobrego miało utworzenie w czasie zjazdu w 1000 r. arcybiskupstwa w Gnieźnie.

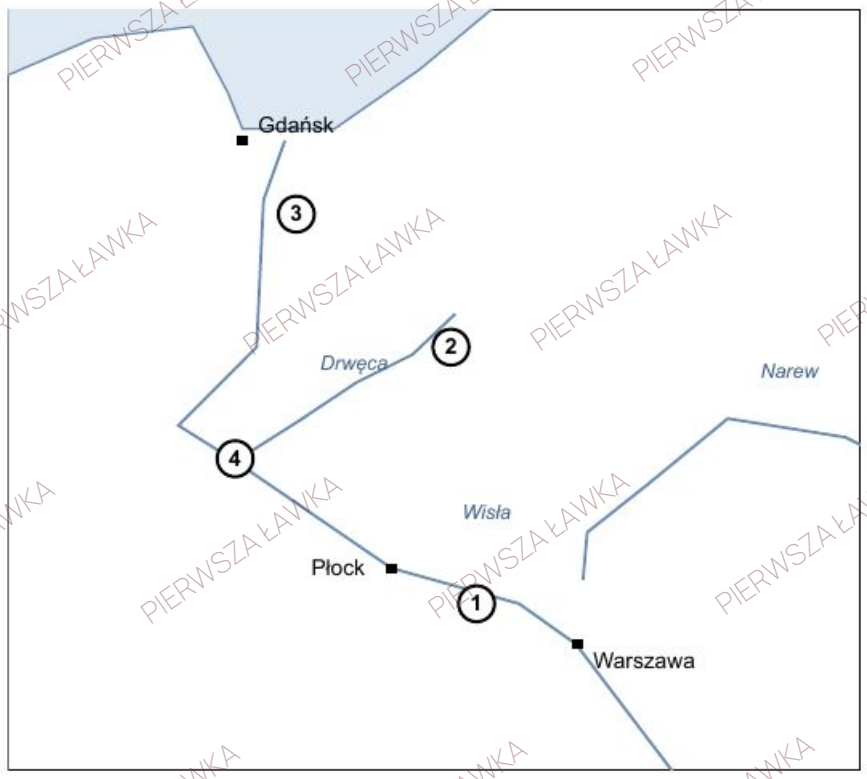
Wypełnia egzaminator	Nr zadania	4.1	4.2
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 6.

Zapoznaj się ze źródłami i wykonaj zadania. Na mapie (źródło 1.) oznaczono numerami 1–4 miejsca związane z wojną Polski i Litwy z zakonem krzyżackim.

Źródło 1.

Mapa poglądowa: przybliżone położenie miejscowości i rzek; granice pominięto.

Opracowanie własne.

Źródło 2. Postanowienia traktatu pokojowego

Król polski i wielki książę litewski otrzymują ziemię żmudzką, którą będą posiadać dożywotnio; po ich śmierci ziemia ta wróci do zakonu. Wielki mistrz i zakon zwracają królowi i Królestwu Polskiemu ziemię dobrzyńską wraz z zamkami. Wszystkie inne ziemie, grody i miasta zajęte w czasie wojny obie strony zwracają sobie wzajemnie, tak aby każda posiadała to, co miała przed wojną. Za uwolnienie jeńców zakon zapłaci królowi sto tysięcy kop groszy praskich w czterech ratach. Kupcom obu stron przywraca się swobodę handlu na ziemiach drugiej strony.

Opracowanie na podstawie: traktat pokojowy zawarty w 1411 r.

Zadanie 6.1. (0–2)

Przyporządkuj wydarzeniom z lat 1410–1411 numery, którymi oznaczono na mapie (źródło 1.) miejsca tych wydarzeń. Zaznacz odpowiedzi na karcie odpowiedzi.

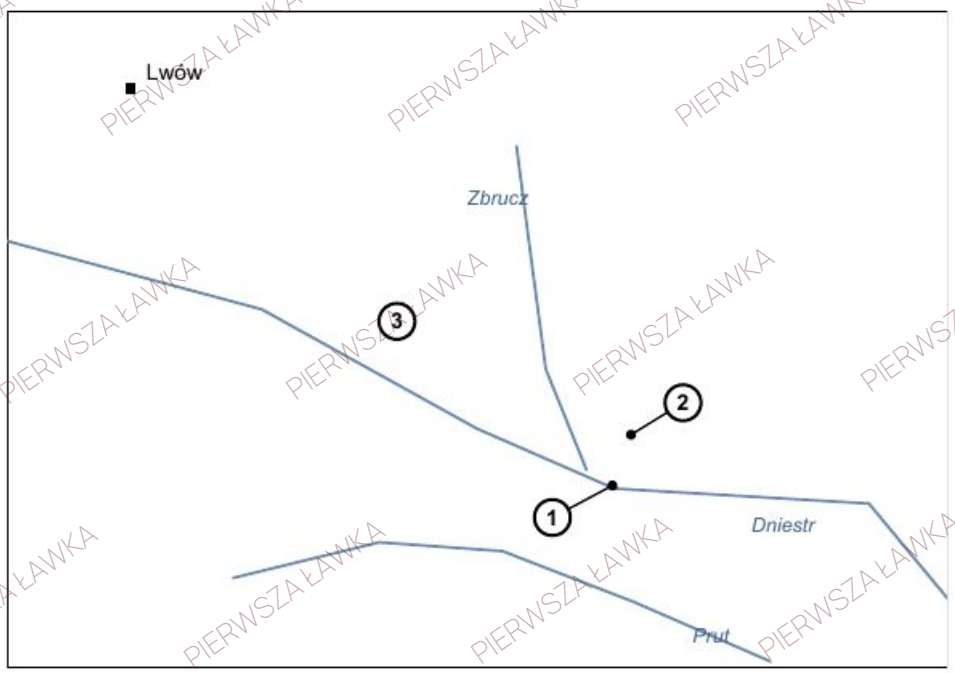
1.	zawarcie pokoju kończącego wojnę (1411 r.)	.....
2.	bitwa stoczona 15 lipca 1410 r.	.....
3.	oblężenie stolicy państwa zakonnego (lipiec–wrzesień 1410 r.)	.....
4.	przeprawa wojsk polskich przez Wisłę po moście łyżwowym (lipiec 1410 r.)	.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	6.1
	Maks. liczba pkt	2
	Uzyskana liczba pkt	

Podgląd • Pierwsza Ławka

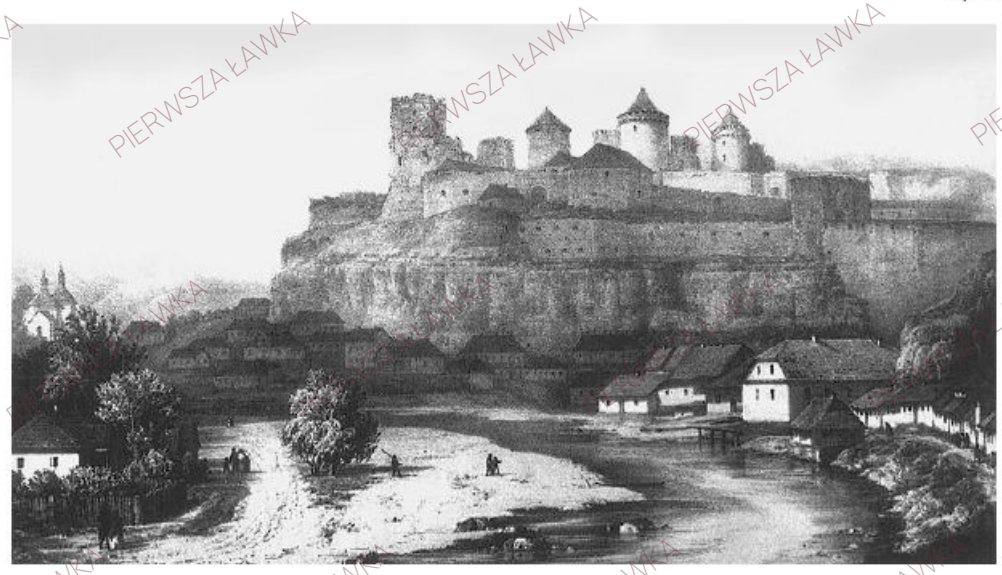
Zadanie 7.

Na mapie oznaczono numerami 1–3 miejscowości związane z wojnami Rzeczypospolitej z Imperium Osmańskim w XVII w.

Mapa poglądowa: przybliżone położenie miejscowości i rzek; granice pominięto.

Opracowanie własne.

Twierdza oznaczona na mapie numerem 2 – litografia według rysunku Napoleona Ordy (2. połowa XIX w.).

Zadanie 7.1. (0–1)

Przyporządkuj wydarzeniom numery, którymi oznaczono na mapie miejsca tych wydarzeń. Zaznacz odpowiedzi na karcie odpowiedzi.

1.	zawarcie pokoju, na mocy którego Rzeczpospolita zrzekła się Podola (1672 r.)	.....
2.	obrona obozu wojsk Rzeczypospolitej przed armią sułtana Osmana II (1621 r.)	.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7.1
	Maks. liczba pkt	1
	Uzyskana liczba pkt	

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 10.

Zapoznaj się ze źródłami i wykonaj zadania.

Źródło 1. Akt uchwalony przez Zgromadzenie Narodowe

7. Żaden człowiek nie może być oskarżony, aresztowany ani uwięziony, prócz w wypadkach określonych przez prawo i z zachowaniem przepisanych przez nie form. […]

9. Ponieważ każdy człowiek uważany jest za niewinnego, dopóki nie został za winnego uznany, — zatem wszelka surowość, która w razie konieczności aresztowania nie byłaby potrzebna do ujęcia jego osoby, ma być ostro karcona.

10. Nikt nie może być niepokojony z powodu swych przekonań, nawet religijnych, byleby ich objawianie nie zakłócało porządku publicznego prawem ustanowionego.

11. Swoboda dzielenia się myślami i przekonaniami jest jednem z najcenniejszych praw człowieka, każdy więc obywatel może mówić, pisać, drukować swobodnie z zastrzeżeniem odpowiedzialności za nadużycie tej wolności w wypadkach, prawem przewidzianych.

Deklaracja praw człowieka i obywatela z 26 sierpnia 1789 r., art. 7, 9–11, przeł. Z. Lubodziecka, Warszawa 1905 (fragmenty).

Źródło 2. Fragment aktu prawnego

Art. 1. Natychmiast po ogłoszeniu niniejszego dekretu wszystkie osoby podejrzane, które przebywają na terytorium Republiki i pozostają jeszcze na wolności, zostaną aresztowane.

Art. 2. Za podejrzanych uważa się: 1) tych, którzy swoim postępowaniem, stosunkami, wypowiedziami lub pismami okazali się zwolennikami tyranii albo federalizmu[1] i wrogami wolności; 2) tych, którzy nie potrafią wykazać […] źródeł swego utrzymania i wypełniania obowiązków obywatelskich; 3) tych, którym odmówiono świadectwa obywatelskiej postawy; […] 5) tych spośród byłych szlachciców, a także mężów, żon, ojców, matek, synów lub córek, braci lub sióstr i pełnomocników emigrantów, którzy nie okazywali stale przywiązania do rewolucji.

[1] federalizm – tu: dążenie do ograniczenia władzy centralnej w Paryżu na rzecz departamentów.

Na podstawie: akt prawny uchwalony we Francji w okresie rewolucji, art. 1–2 (fragmenty) – przekład własny.

Zadanie 10.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy postanowienia przedstawione w źródle 2. były zgodne z zasadami zapisanymi w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	10.1
	Maks. liczba pkt	1
	Uzyskana liczba pkt	

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 20.

Zapoznaj się ze źródłami i wykonaj zadania.

Źródło 1. Decyzja o rozpoczęciu walki

Zgodnie z planem akcji „Burza" oddziały Armii Krajowej miały atakować wycofujące się wojska niemieckie i występować wobec wkraczającej Armii Czerwonej jako gospodarz terenu. Początkowo nie przewidywano walk w Warszawie, ale latem, gdy front zbliżył się do miasta, komendant główny AK uznał, że stolicę trzeba wyzwolić własnymi siłami, zanim wkroczą do niej oddziały sowieckie. Władze Polskiego Państwa Podziemnego chciały w ten sposób wystąpić wobec Rosjan jako legalna władza Rzeczypospolitej, podporządkowana rządowi w Londynie, i przeciwstawić się komitetowi utworzonemu w Lublinie pod kontrolą Stalina. O rozpoczęciu walki zdecydowano, gdy nadeszła wiadomość, że sowieckie czołgi pojawiły się na przedpolach Pragi.

Opracowanie na podstawie: rozkaz komendanta głównego AK o akcji „Burza" z 20 listopada 1943 r. oraz meldunki komendanta głównego AK do Naczelnego Wodza i rządu RP z lipca 1944 r.

Źródło 2. List przywódcy ZSRS

Po rozmowie z panem Mikołajczykiem wydałem rozkaz, aby dowództwo Armii Czerwonej intensywnie zrzucało broń w rejonie Warszawy. […] Obecnie, po bliższym zapoznaniu się ze sprawą warszawską, doszedłem do przekonania, że akcja warszawska jest lekkomyślną, straszliwą awanturą, która kosztuje ludność wielkie ofiary. Nie doszłoby do tego, gdyby dowództwo sowieckie zostało poinformowane przed rozpoczęciem akcji warszawskiej […]. W sytuacji, która się wytworzyła, dowództwo sowieckie doszło do wniosku, że musi odciąć się od awantury warszawskiej, ponieważ nie może brać ani bezpośredniej, ani pośredniej odpowiedzialności za akcję w Warszawie.

Na podstawie: list przywódcy ZSRS do premiera Wielkiej Brytanii z 16 VIII 1944 r. – przekład własny.

Zadanie 20.1. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Powstanie, o którym mowa w źródłach, wybuchło w okresie między

A. konferencją w Jałcie a kapitulacją III Rzeszy

B. konferencją w Teheranie a lądowaniem wojsk alianckich w Normandii

C. lądowaniem wojsk alianckich w Normandii a konferencją w Jałcie

D. bitwą pod Kurskiem a konferencją w Teheranie

Zadanie 20.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy stanowisko przedstawione w źródle 2. sprzyjało realizacji politycznych celów powstania opisanych w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	20.1	20.2
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Matura 2027 z historii – poziom rozszerzony. Arkusz próbny 4 z kluczem

Podgląd pokazał 10 z 33 stron. Pełna wersja: 33 stron A4, PDF do druku.

- Próbny arkusz · 60 pkt · 180 minut.
- Z zasadami oceniania.
- Arkusz próbny do egzaminu maturalnego z historii na poziomie rozszerzonym (termin główny: 18 maja 2027, Formuła 2023).
- Układ, typy zadań i zasady oceniania odpowiadają arkuszom CKE z lat 2023–2026, a wszystkie zadania są zgodne z podstawą programową w brzmieniu obowiązującym w roku szkolnym 2026/20
- Część z zadaniami do źródeł (teksty, mapy, ikonografia, wykresy) za 45 pkt i wypracowanie za 15 pkt – trzy tematy do wyboru, kryteria oceniania jak w CKE i przykładowe wypracowania
- Zakres arkusza: 25 zadań numerowanych (40 poleceń), 60 pkt.
- W zestawie arkusz z kartą odpowiedzi (33 str.) i zasady oceniania (32 str.): poprawne odpowiedzi, wymagania z podstawy programowej przy każdym zadaniu, kryteria punktowania jak w k

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/matura-historia-pr-2027-arkusz-probny-4